

Comparison of temperament and character factors of monogamous and polygamous men according to the Cloninger model

Mansour Bayrami¹, Amir Marouf Sofian², Abbas Bakshhipour Roodsari³

1. Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: m.bayrami@tabrizu.ac.ir

2. M.A. in General Psychology, Faculty of Educational and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: Amirsofian1400@ms.tabrizu.ac.ir

3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran. E-mail: bakshshipour@tabrizu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:
Received 08 April 2025
Received in revised form
07 May 2025
Accepted 12 June 2025
Published Online 31
December 2025

Keywords:
temperament,
character,
polygamy,
monogamy,
Cloninger

ABSTRACT

Background: With shifting attitudes toward relationship styles, examining the psychological characteristics associated with polygamy has become increasingly important. From an evolutionary perspective, polygamy is linked to certain personality dimensions. Cloninger's theory, which distinguishes between temperament and character, offers a suitable framework for analyzing these traits. This study aimed to explore personality differences between polygamous and monogamous men, addressing a research gap in the intersection of Cloninger's model and polygamous behavior.

Aims: The primary objective of this study was to compare temperament and character dimensions between polygamous and monogamous men.

Methods: This causal-comparative and cross-sectional study included married men from East Azerbaijan who were referred to marriage registration and counseling centers during 2023–2024. A total of 120 participants (60 per group) were selected. The research instrument was Cloninger's 125-item Temperament and Character Inventory (1994). Data were analyzed using SPSS-24, employing both descriptive statistics and multivariate analysis of variance (MANOVA) to assess group differences across personality traits.

Results: The findings revealed significant personality differences between the two groups. Polygamous men had significantly higher levels of novelty seeking ($p < 0.01$) compared to monogamous men. In contrast, monogamous men scored higher on harm avoidance ($p < 0.05$), persistence ($p < 0.01$), cooperativeness ($p < 0.01$), and self-directedness ($p < 0.01$).

Conclusion: It is recommended that premarital counselors and couple therapists utilize assessment tools based on Cloninger's model to identify personality traits associated with polygamy. Designing educational and therapeutic programs tailored to these traits—such as impulse control training or strengthening commitment—can enhance the effectiveness of interventions.

Citation: Bayrami, M., Sofian, A.M., & Bakshhipour Roodsari, A. (2025). Comparison of temperament and character factors of monogamous and polygamous men according to the Cloninger model. *Journal of Psychological Science*, 24(156), 93-110. [10.61186/jps.24.156.6](https://doi.org/10.61186/jps.24.156.6)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 156, 2025

© The Author(s). DOI: [10.61186/jps.24.156.6](https://doi.org/10.61186/jps.24.156.6)

✉ **Corresponding Author:** Amir Marouf Sofian, M.A. in General Psychology, Faculty of Educational and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

E-mail: Amirsofian1400@ms.tabrizu.ac.ir, Tel: (+98) 9146963373

Extended Abstract

Introduction

Marriage is a phenomenon that integrates individuals into family life. This relationship, in which a man and a woman can live together socially without losing their status in society, is not only about the couple but also affects the entire community. Although a committed relationship with a spouse is one of the healthiest conditions for human cohabitation, many factors can damage this relationship (Marcus & Begum, 2019). One of the reasons that harm the family structure and causes changes is the introduction of a new member into the family, which affects the entire family emotionally, economically, and socially (Etemadi & Ebrahimi, 2009). Polygamy is an inseparable part of history practiced by most nations. In recent years, researchers have been examining variables that play a role in mate selection; among the factors influencing this phenomenon are personality traits that may affect individuals' attitudes toward life (Sinai & Peleg, 2021). Human personality has evolved through procedural systems during evolutionary stages (Gutiérrez, 2004). The automatic personality system includes emotional reactions such as anger and fear and is defined as the temperamental dimensions of personality (Cloninger & Zwir, 2022). Temperament includes hereditary traits that have a biological basis and from birth. These reactions to sensory stimuli are defined in four dimensions: novelty seeking (the tendency to initiate behavior in response to new stimuli and potential rewards, related to dopamine), harm avoidance (avoidance of behavior due to a strong response to unpleasant stimuli, related to serotonin), reward dependence (strong response to rewards, related to norepinephrine), and persistence (perseverance despite fatigue or frustration). The character system of personality also helps individuals navigate their social environment and includes three dimensions: self-directiveness (control and regulation of behavior according to goals and values), cooperation (acceptance and identification with others, tolerance, and empathy), and self-transcendence (self-forgetfulness, patience, spirituality, and a sense of unity with something beyond oneself) (Cloninger & Zwir, 2022). The main

difference between temperament and character lies in their developmental and learning patterns; temperament remains stable unless in response to behavioral conditioning, while character changes under the influence of goals and values. Personality traits affect the decision to marry from the beginning and can impact an individual's life from childhood to old age. Considering the differences in research results and the contextual differences in East Azerbaijan province, the main question of the present study is whether the personality traits of monogamous men differ from polygamous men based on Cloninger's temperament and character factors.

Method

This research is of a causal-comparative type, and the statistical population included polygamous and monogamous men from East Azerbaijan. Initial information was obtained from the provincial Civil Registration Organization, and demographic variables included at least 2 years of marriage duration, education level, being native, and age. The sample size was 120 people, with 60 individuals selected for each group using the causal-comparative method. Data analysis was performed using SPSS software and descriptive statistics and MANOVA methods. Additionally, an ethics code was obtained from the Medical Ethics Committee of the University of Tabriz before starting the research. The TCI-125 questionnaire was developed by Robert Cloninger and includes four temperament scales (novelty seeking, harm avoidance, reward dependence, and persistence) and three character scales (cooperativeness, self-directedness, and self-transcendence). This tool is used to examine the neurobiological foundations of personality. In Iran, Kaviani was the first to translate this tool. The reliability and validity of the questionnaire have been confirmed using Cronbach's alpha, test-retest, and factor analysis. The overall alpha coefficient of the test is 0.74, and the range of Pearson correlation coefficients is between 0.53 and 0.82 (Dadfar et al., 2009).

Results

The MANOVA outputs indicate that the studied groups show significant differences in novelty

seeking ($F= 100.22$, $p< 0.01$), harm avoidance ($F= 5.14$, $p< 0.05$), persistence ($F= 18.11$, $p< 0.01$), cooperativeness ($F= 12.43$, $p< 0.01$), and self-directiveness ($F= 28.05$, $p< 0.01$). However, there are

no significant differences in reward dependence ($F= 1.77$, $p> 0.05$) and self-transcendence ($F= 0.50$, $p> 0.05$).

Table 1. Multivariate Analysis of Variance (MANOVA) on the Combination of Dependent Variables across Groups

Source of variation	Test	Value	F statistics	df	Error df	Significant level	Effect size	Test power
Group	Pillai's test	0.61	24.77	7	112	<.001	0.61	1.00

Table 2. MANOVA Results: Variance Analysis and Effect Sizes

Variable	sum of squares	mean square	Variance analysis index	level of significance	Effect size
NS	1414.53	1414.53	100.22	<0.001	0.46
HA	48.13	48.13	5.14	0.025	0.04
RD	30.00	30.00	1.77	0/186	0.02
R	43.20	43.20	18.11	<0.001	0.13
CO	681.63	681.63	12.43	0.001	0.10
SD	691.20	691.20	28.05	<0.001	0.19
ST	4.80	4.80	0.50	0.481	0.00

Conclusion

The average of novelty-seeking score in polygamous men is significantly higher than in monogamous men. This biological trait indicates a higher tendency for sensation-seeking, which may lead to risky behaviors and impulsive decision-making. From an evolutionary psychology perspective, these behaviors are interpreted as short-term mating strategies. Polygamous men, due to early fatigue with the current situation, have a greater tendency towards polygamy. Monogamous men have higher harm-avoidance scores compared to polygamous men, indicating higher anxiety levels. These individuals lack the ability to establish new relationships and are not ideal for fatherhood and child-rearing. But polygamous men, who score higher in extraversion, are more likely to engage in infidelity. The persistence score of monogamous men is also higher than that of polygamous men; they are more committed and conscientious in their personal and professional relationships, which prevents marital disruption. Individuals with low novelty-seeking and high perseverance are more likely to stay in a relationship and are more socially and economically successful. Conversely, polygamous men with low perseverance scores tend to leave tasks unfinished and have lower commitment, leading to dissatisfaction with life. Finally, the cooperation score of monogamous men is significantly higher than that of polygamous men. These men are inclined towards teamwork and value

the feelings of others. Men with high cooperation scores view the family as the primary group and do not favor changing the family structure for the benefit of the group. Additionally, monogamous men have higher self-directedness scores, indicating greater resilience, goal orientation, and responsibility. Men with low self-directedness have lower responsibility and experience lower sexual satisfaction, leading them to seek new partners.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is derived from the second author's Master's thesis in General Psychology at the University of Tabriz, conducted between June 2023 and August 2024, with the ethical code IR.TABRIZU.REC.1402.112 issued by the Institutional Ethics Committee for Biomedical Research at the University of Tabriz. The necessary permits for conducting the research were approved and issued by the university. In this study, data were collected after participants completed the consent form. Participants were also assured of confidentiality and that the results would be presented without any identifying information.

Funding: This study was conducted with no financial support.

Authors' contribution: The first author was the supervisor, the second was the senior author and the third was the advisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: The authors would like to express their gratitude to all counseling and psychotherapy centers, the Civil Registration Office, the Medical Ethics Committee of Tabriz University, and all the esteemed participants who supported us.

مقایسه ابعاد سرشت و منش مردان چندهمسر و تک‌همسر بر اساس مدل کلونینجر

منصور بیرامی^۱، امیر معروف صوفیان^۲، عباس بخشی‌پور رودسری^۳

۱. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

۲. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۹

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۲/۱۷

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۱

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۱۰/۱۰

کلیدواژه‌ها:

سرشت،

منش،

چندهمسری،

تک‌همسری،

کلونینجر

زمینه: با تغییر نگرش‌ها نسبت به سبک‌های رابطه، بررسی ویژگی‌های روانشناختی مرتبط با چندهمسری اهمیت یافته است. چندهمسری از منظر فرگشتی با برخی ابعاد شخصیتی پیوند دارد. نظریه کلونینجر با تفکیک سرشت و منش، چارچوبی مناسب برای تحلیل این ابعاد فراهم می‌سازد. این پژوهش با هدف شناسایی تفاوت‌های شخصیتی میان مردان چندهمسر و تک‌همسر، به‌خلاف مطالعاتی در پیوند میان مدل کلونینجر و چندهمسری پاسخ می‌دهد.

هدف: هدف اصلی پژوهش، مقایسه ابعاد سرشت و منش در گروه مردان چندهمسر و تک‌همسر بود.

روش: روش مطالعه از نوع علی-مقایسه‌ای و مقطعی بود. جامعه آماری این پژوهش، مردان متأهل چندهمسر و تک‌همسر مراجعه‌کننده به مراکز ثبت ازدواج و طلاق و مراکز مشاوره استان آذربایجان شرقی در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ بود. شرکت‌کنندگان در یک نظرسنجی با استفاده از پرسشنامه سرشت و منش ۱۲۵ سؤالی کلونینجر (۱۹۹۴) شرکت کردند. نمونه موردنظر ۱۲۰ نفر (هر گروه ۶۰ نفر) انتخاب شده بود. برای تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. همچنین برای تحلیل آماری از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان داده است که تفاوت معنی‌داری بین دو گروه چندهمسر و تک‌همسر در ویژگی‌های شخصیتی وجود دارد. سطوح بالایی از نوجویی ($p < 0/01$) در گروه چندهمسر با نمره بالا نسبت به مردان تک‌همسر مشاهده شد. همچنین میانگین نمره مردان تک‌همسر در عوامل آسیب‌پرهیزی ($p < 0/05$)، پشتکار ($p < 0/01$)، همکاری ($p < 0/01$) و خودراهبری ($p < 0/01$) بیشتر از مردان چندهمسر بود.

نتیجه‌گیری: پیشنهاد می‌شود مشاوران و درمانگران در مداخلات پیش از ازدواج و زوج‌درمانی، از ابزارهای ارزیابی مبتنی بر مدل کلونینجر برای شناسایی ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با چندهمسری استفاده کرده و برنامه‌های آموزشی و درمانی متناسب (مانند آموزش مدیریت تکانه یا تقویت تعهد) را طراحی کنند.

استناد: بیرامی، منصور؛ صوفیان، امیر معروف؛ و بخشی‌پور رودسری، عباس (۱۴۰۴). مقایسه ابعاد سرشت و منش مردان چندهمسر و تک‌همسر بر اساس مدل کلونینجر. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۶، ۹۳-۱۱۰.

DOI: [10.61186/jps.24.156.6](https://doi.org/10.61186/jps.24.156.6) ۱۴۰۴، شماره ۱۵۶، دوره ۲۴

© نویسنده گان.

✉ نویسنده مسئول: امیر معروف صوفیان، کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

رایانامه: Amirsofian1400@ms.tabrizu.ac.ir؛ تلفن: ۰۹۱۴۶۹۶۳۳۷۳

مقدمه

ازدواج به عنوان عملی اجتماعی، زنان و مردان را در چارچوب زندگی خانوادگی قرار می‌دهد. این رابطه پایدار که در آن زن و مرد می‌توانند بدون از دست دادن جایگاه اجتماعی خود با یکدیگر زندگی کنند، نه تنها بر زوجین، بلکه بر کل جامعه و نسل‌های آینده تأثیرگذار است. بر این اساس، مسئولیت‌های ناشی از ازدواج برای زوجین سنگین و پیچیده محسوب می‌شود (جین، ۲۰۱۹). تغییرات بی‌سابقه در زمان‌بندی، مدت و ترتیب روابط صمیمی مشترک، امروزه مطالعه ازدواج سنتی را بسیار پیچیده‌تر از گذشته کرده است (ساسلر و لیچر و، ۲۰۲۰). چستی و چگونگی مفهوم تشکیل خانواده با هنجارهای اجتماعی ساخته می‌شوند، و اغلب از شیوه‌های قانونی، مذهبی و فرهنگی تأثیر می‌پذیرد (برناردز، ۱۹۹۷). در همین راستا می‌توان گفت عوامل بسیاری از جمله وجود آمادگی‌های قبلی (بشرپور و استیری، ۱۴۰۲)، میزان تحصیلات طرفین (آندره و دوپرز، ۲۰۲۳)، مالکیت مسکن (ترابی و سروانی، ۱۴۰۲) هنجارها، محدودیت‌ها و ساختار اجتماعی (نیوگارتن و برنشتاین، ۱۹۶۵) دسترسی به ابزارهای نوین مانند شبکه‌های اجتماعی، برابری‌های جنسیتی (رثوند سرخکوله و همکاران، ۱۴۰۲) و... در تصمیم‌گیری و اقدام به ازدواج دخیل هستند. بااینکه تک‌همسری از سالم‌ترین شرایط زندگی مشترک انسانی است؛ آسیب‌های بسیاری وجود دارند که می‌تواند به این رابطه صدمه بزنند (مارکوس و بیگم، ۲۰۱۹). یکی از این دلایلی که می‌تواند به ساختار خانواده و زندگی مشترک آسیب بزند و تغییر و تحول ایجاد کند، ورود یک عضو جدید یا فردی دیگر درون خانواده است که از جهت‌های عاطفی، اقتصادی و اجتماعی کلیت خانواده را تحت الشعاع قرار می‌دهد (کرامر و همکاران، ۲۰۲۱) و یک نقش مقابل جدید ایجاد می‌کند. تعدد زوجات بخشی جدایی‌ناپذیر از تاریخ بشر است که توسط اکثر ملت‌های جهان انجام شده است. مطابق با تعریف الکریناوی (۲۰۱۲) چندهمسری^۱ نوعی از رابطه یک فرد از هر دو جنس، همزمان با بیش از یک زوج است. در روند تکاملی انسان خردمند، چندزنی مرد یک سازوکار سازگاری با محیط و مناسب برای تکثیر گونه بود. با توسعه کشاورزی و سپس یک‌جا نشینی، مردان قدرتمندی که زمین و منابع بیشتری داشتند اغلب چندین زن اختیار می‌کردند متعاقباً گروه قوی‌تری می‌ساختند، در حالی که مردان با منابع کمتر ممکن بود حتی توانایی جفت

^۱. Polygamy

گیری و انتخاب همسر هم نداشته باشند. این امر در تمدن‌های باستانی مانند چین، هند و بخش‌هایی از اروپای غربی رایج‌تر هم بود (لف، ۱۹۹۹). با تحول انسان و توسعه اجتماع، این پدیده محدودتر شده است و از عوامل این کاهش می‌توان به تأثیر چندهمسری بر کنترل اجتماعی جوامع، طرد مردان از گروه، انگ‌های اجتماعی به مرد و زن (اولت و ون‌گیلدر، ۲۰۲۰؛ رحمانیان و همکاران، ۲۰۲۳)، سازگاری رفتاری، عاطفی، روند تحصیلی (البدور و همکاران، ۲۰۰۲)، تغذیه کودکان (آماره و همکاران، ۲۰۲۱)، محدودیت‌های اقتصادی (جکسون و همکاران، ۲۰۲۳؛ حاضری و محمدی، ۱۳۹۱) و موارد بسیاری اشاره کرد. امروزه ۲٪ از جمعیت جهان به صورت چندزنی زندگی می‌کنند. تعدد زوجات در غرب و مرکز آفریقا بیشتر دیده می‌شود، که بالاترین آن در ۳۶٪ مردم بورکینافاسو است، همچنین در ۴۰٪ از مسلمانان، ۲۴٪ از مسیحیان (شاکت و کرامر، ۲۰۱۹) و ۳۹٪ از لائیک‌ها (البدور و همکاران، ۲۰۰۲) چندهمسری دیده می‌شود. در ایران متداول‌ترین نوع ازدواج تک‌همسری است، بااین حال همچنان چندهمسری در میان برخی از اهل تسنن مرسوم است و مطالعات در ایران رفتار چندزنی را در زابل (شهرامیان و همکاران، ۲۰۱۱)، سرباز (۵۸٪) (محمدی و آسکانی، ۱۳۹۴)، هیرمند استان سیستان و بلوچستان (قنبری و همکاران، ۲۰۲۱) و استان فارس (هاشمی، ۲۰۱۷) رصد کردند.

در سال‌های اخیر، محققان در حال بررسی متغیرهایی مانند سن طرفین، وضعیت اقتصادی طرفین (کانروی‌بیم و باس، ۲۰۱۹) و بسیاری از عوامل دیگر هستند که بر گرایش‌های انتخاب همسر نقش دارند. از عوامل موثر در رخداد این پدیده، عوامل شخصیتی^۲ هستند که ممکن است بر نگرش افراد نسبت به زندگی تأثیر بگذارند (سینای و پلگ، ۲۰۲۱). ویژگی‌های شخصیتی به عنوان تمایلات نسبتاً پایداری که افکار، عواطف و رفتار افراد را تعیین می‌کند، تعریف می‌شوند (لوکاس و دانالن، ۲۰۱۱). شخصیت انسان پیش‌بینی می‌کند که چگونه با دیگران تعامل می‌کند، چه شرکایی دارد و چقدر روابط پایدار دارد (اسلمن و اسپکت، ۲۰۲۰). تأثیر ژنتیک و محیط بر شخصیت انسان، سؤالی حیاتی برای درک علمی اساس زندگی سالم است. بسیاری از محققان سعی کرده‌اند شخصیت فرد را به عنوان مجموعه‌ای از ویژگی‌های تکرارپذیر بین فرهنگی توضیح دهند و فهرست‌هایی را برای ارزیابی این مدل‌ها ایجاد کرده‌اند (واگنر و همکاران،

^۲. Personality factors

۲۰۱۵). نظریه‌های شخصیت، مانند مدل پنج‌عاملی^۱، یا نظریه‌های روان‌تحلیلی^۲، اگرچه از غنای نظری بالایی برخوردار هستند، اما به‌طور مستقیم به نقش عمقی عوامل زیستی و وارث مثل نقش نوروترنسمیترها در سرشت انسان نمی‌پردازند و رفتارها را بیشتر به وقایع پس از تولد ربط می‌دهند. در مقابل، نظریه کلونینجر (۲۰۲۲) با ترکیب ابعاد زیستی (سرشت) و اکتسابی (منش) و تأکید بر نقش نوروترنسمیترها (مانند دوپامین^۳ و سروتونین^۴)، چارچوب جامع‌تری برای تبیین رفتارهای پیچیده انسانی مانند چندهمسری ارائه می‌دهد. در این دیدگاه شخصیت انسان از طریق سیستم‌هایی رویه‌ای در طول مراحل فرگشتی تکامل یافته است (کلونینجر، ۲۰۲۴). این نظریه به‌ویژه برای بررسی تمایلات فردی در زمینه‌های حساس اجتماعی-جنسی که هم تحت تأثیر عوامل زیستی و هم فشارهای محیطی هستند، مناسب‌تر است (کلونینجر و همکاران، ۲۰۱۳، آکر و همکاران، ۲۰۱۹). بر این اساس مدل زیستی-تکاملی شخصیت کلونینجر بر تعامل مشارکتی مکانیسم‌های بیولوژیکی و یادگیری انسان در چارچوب محیط خود تأکید دارد. اگرچه ابعاد سرشت (مانند نوجویی و آسیب‌پذیری) ریشه در عوامل زیستی دارند، هنجارهای فرهنگی می‌توانند بر تجلی ابعاد منش (مانند خودراهبری یا همکاری) تأثیر بگذارند. برای مثال، در جامعه‌ای که چندهمسری از نظر فرهنگی پذیرفته شده باشد، افراد با تمایلات سرشتی خاص (مثل نوجویی بالا) ممکن است با آزادی بیشتری این گرایش را بروز دهند، در حالی که در جوامع تک‌همسرمحور، همین ویژگی‌ها ممکن است به شکل رفتارهای پرخطر دیگر ظاهر شود. بنابراین، تفاوت‌های فرهنگی در بروز چندهمسری می‌تواند ناشی از تعامل پیچیده بین آمادگی‌های زیستی-شخصیتی و فشارهای فرهنگی باشد. در یک فرآیند اپی‌ژنتیکی^۵ تکراری، ابعاد متمایز هستند اما هر کدام در رفتار تأثیرگذار با دیگری تعامل دارند (کلونینجر، ۲۰۲۴؛ الی و همکاران، ۲۰۲۳). اولین سیستم که سیستم خودکار شخصیت است، واکنش‌های هیجانی مختلفی مانند خشم، ترس، نفرت و آرزو را شامل می‌شود؛ یا به عبارت دیگر بعدهای سرشتی^۶ شخصیت

را تعریف می‌کند (کلونینجر و زیور، ۲۰۲۲). سرشت یا مزاج شامل صفات وراثتی شخصیتی است که زیربنای زیستی دارند. این بخش از شخصیت، از ساختار بدنی انسان به هنگام تولد سرمنشا می‌گیرد و باعث پاسخ به محیط می‌شود. سرشت شامل واکنش‌های ذاتی به محرک‌های حسی است که در چهار بعد تعریف می‌شود: نوجویی^۷ که به شکل تمایل به فعال‌سازی یا شروع رفتار در پاسخ به محرک‌های جدید و پاداش‌های بالقوه تعریف می‌شود، به شکل بسیاری از کاوش‌های جدید و غیرمعمول، از دست دادن سریع خونسردی، تصمیم‌گیری بی‌پروا و اجتناب فعال از خستگی دیده می‌شود و با نوروترنسمیتر دوپامین در ارتباط است (کلونینجر و زیور، ۲۰۲۲). آسیب‌پذیری^۸ یا اجتناب از آسیب که با نوروترنسمیتر سروتونین همراه است، به معنی تمایل به اجتناب یا قطع رفتار به دلیل پاسخ شدید به محرک‌های ناخوشایند است و به عنوان ترس از عدم قطعیت، خجالت از غریبه‌ها، خستگی سریع و نگرانی پیش‌بینی‌شده در مورد مشکلات آینده دیده می‌شود (کلونینجر و زیور، ۲۰۲۲). وابستگی به پاداش^۹ تمایل به پاسخ شدید به پاداش دارد که به عنوان احساساتی بودن^{۱۰} و وابستگی به تأیید دیگران بیان می‌شود، همراه با نوروترنسمیتر نورآدرنالین^{۱۱} است؛ و درنهایت مولفه چهارم-که بعدها به مولفه‌های سرشتی اضافه شد-پشتکار است که به معنی تمایل به پایدار ماندن در برابر خستگی یا ناامیدی، بیش‌ازحد کار کردن و کامل بودن است (کلونینجر و زیور، ۲۰۲۲). بخش دیگر شخصیت انسان سیستم منشی^{۱۲} اوست که برخلاف سیستم قبلی که هم در انسان و هم در نخستی‌ها^{۱۳} مشترک است، اختصاصی انسان است و به فرد کمک می‌کند تا در محیط اجتماعی خود، خودش را هدایت کند. این سیستم مسئول حضور سه بعد از شخصیت انسان است که می‌تواند به عنوان تفاوت‌های فردی در ارزش‌ها، اهداف و احساسات خودآگاه (به عنوان مثال، امید، عشق و ایمان) یا آنچه فرد به صورت عمدی عمل می‌کند، تعریف شوند. خودراهبری^{۱۴} به عنوان اولین خصیصه منشی انسان، قادر به کنترل، تنظیم و تطبیق رفتار با توجه به اهداف و ارزش‌های خود است. این ویژگی به شکل

1. Big five personality model

2. Psychoanalytic theories

3. Dopamine

4. Serotone

5. Epigenetic

6. Temperamental

7. Novelty seeking

8. Harm avoidance

9. Reward dependency

10. sentimentality

11. Noradrenaline

12. Characteristic

13. Primates

14. Self-directiveness

خودکفایی، پذیرش خود و مسئولیت‌پذیری دیده می‌شود (کلونینجر و زویر، ۲۰۲۲). خصیصه همکاری^۱ برای تفاوت‌های فردی در پذیرش و شناسایی با دیگران، تحمل، کمک‌رسانی و همدردی مسئول است. خودفراروی^۲ نیز به تفاوت‌های فردی در خود فراموشی، صبر، معنویت و حس یکپارچگی با چیزی بزرگ‌تر از خود که به وجود فرد معنا می‌دهد اشاره دارد (کلونینجر و زویر، ۲۰۲۲). به این ترتیب، می‌توان گفت تفاوت اصلی بین سرشت و منش، تفاوت در الگوی تحولی و یادگیری اساسی آن‌هاست. یادگیری رویه‌ای عادات و مهارت‌ها، بر شرطی شدن سرشت تأثیر می‌گذارد، لذا در طول زندگی ثابت می‌ماند، مگر در پاسخ به شرطی‌سازی رفتاری که برای هر فرد منحصربه‌فرد است. اهداف و ارزش‌ها بر تحول شخصیت تأثیرگذار است، بنابراین پروفایل‌های شخصیت هر فردی به سمت هنجار موردعلاقه خودش در فرهنگ فرد کشیده می‌شود (کلونینجر، ۲۰۲۰). عوامل شخصیتی از ابتدا بر تصمیم‌گیری برای ازدواج اثر می‌گذارند (بشرپور و استیری، ۱۴۰۲) و ویژگی‌های شخصیتی شکل گرفته از دوران کودکی تا لحظه انتخاب همسر بر زندگی فرد نقش دارد (جبریان و اوتنباخر، ۲۰۲۳؛ پروتا، ۲۰۲۱). در اهمیت این صفات می‌توان گفت که رضایت زناشویی ناشی از انتخاب همسر حتی تا دوران سالمندی (بوردک و کالتا، ۲۰۲۳) مشهود است و بر ثبات عاطفی (واگنر و همکاران، ۲۰۱۵) و افزایش عزت‌نفس (لوسیانو و اورتو، ۲۰۱۷) زوجین تأثیر دارد.

پژوهش‌های بسیار اندکی در رابطه با تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر انتخاب همسر، چندهمسری و ویژگی‌های شخصیتی افراد چندهمسر در جهان انجام شده و پژوهش فعلی از اولین پژوهش‌ها در این زمینه محسوب می‌شود. برای مثال در نتایج پژوهشی در استان شیراز تفاوت معنی‌داری بین ویژگی‌های شخصیتی افراد چندهمسر و تک‌همسر مشاهده نشد (هاشمی، ۲۰۱۷)؛ اما در پژوهش دیگری افراد چندهمسر عمدتاً برون‌گراتر و در مقابل تجارب جدید بازتر دیده شدند (لکوئونا و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین در پژوهش بشرپور و استیری (۱۴۰۲) دیده شده که ویژگی‌های شخصیتی بر ثبات و پایداری ازدواج انسان‌ها اثر دارد. پروتا (۲۰۲۱) در پژوهش خود روی افراد چند همسر نتیجه گرفت که بین صفات پاتولوژیک خودشیفتگی

و مرزی و رفتارهای آسیب‌زای چندهمسری همبستگی وجود دارد. روسوفسکی و همکاران (۲۰۱۲) نیز در یک پژوهش اکتشافی دریافتند که رضایت زناشویی افراد با برون‌گرایی بیشتر و وظیفه‌شناسی کمتر ارتباط معناداری داشت؛ با این حال لازم به ذکر است که پژوهش از تورک و همکاران (۲۰۲۱) در جامعه ترک ترکیه با استفاده از همین پرسشنامه همبستگی معنی‌داری بین آسیب‌پرهیزی بالا و خودراهبری پایین با کاهش سازگاری زناشویی و کاهش رضایت جنسی یافت. با توجه به تناقضات موجود در یافته‌ها باید تأکید کرد که این مطالعه با تمرکز بر مدل کلونینجر به دنبال رفع این ناهمخوانی‌ها از طریق بررسی نظام‌مند ابعاد سرشتی و منشی در بافت فرهنگی خاص منطقه آذربایجان شرقی است. همچنین باید خاطرنشان کرد که این پژوهش نه تنها به دلیل نخستین بودن در بررسی این موضوع در شمال غرب ایران و با استفاده از نظریه کلونینجر حائز اهمیت است، بلکه یافته‌های آن می‌تواند مبنای علمی برای مداخلات بالینی و مشاوره‌ای در حوزه ازدواج و خانواده در این منطقه فراهم آورد. در نتیجه با توجه به تفاوت در یافته‌های پژوهش‌ها و تفاوت‌های مذهبی، اجتماعی و فرهنگی استان آذربایجان شرقی با سایر نقاط ایران و سایر کشورها که در آن‌ها نیز پژوهش‌های محدودی در رابطه با چندهمسری صورت گرفته است، می‌توان گفت این تحقیق برای اولین بار در شمال غرب ایران انجام شده که با توجه به مبتنی فرهنگ بودن^۳ این پدیده بدعت دارد؛ ثانیاً، هیچ پژوهش قبلی مطابق با نظریه شخصیت رابرت کلونینجر در رابطه با چندهمسری انجام نشده است. بنابراین با توجه به آنچه که گفته شد پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که چه تفاوتی بین عوامل سرشتی و منشی مردان چندهمسر و تک‌همسر وجود دارد؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش از نوع علی-مقایسه‌ای و مقطعی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مردان دارای بیش از دو همسر در استان آذربایجان شرقی بود که از ازدواج اول آن‌ها حداقل ۲ سال گذشته باشد. جامعه آماری دوم شامل مردان تک‌همسر بود که به روش همتاسازی از نظر متغیرهای دموگرافیک کلیدی (مانند سن،

³. Culture based

¹. Cooperation

². Self-transcendence

سطح سواد، بومی استان بودن و حداقل ۲ سال عمر ازدواج) با گروه اول همگن شدند. اطلاعات اولیه از مراکز ثبت‌احوال استان، پس از تصویب طرح پژوهش، اخذ شد. سپس با مراجعه به مراکزی که افراد برای صیغه یا ازدواج مجدد به آن‌ها رجوع می‌کردند، به صورت دوسوکور توسط کادر مراکز ثبت داده جمع‌آوری شد. همچنین از مراکز مشاوره تبریز نیز به صورت دوسوکور از افرادی که به صورت موازی بیش از یک شریک داشتند داده جمع‌آوری شد. حجم نمونه در کل ۱۲۰ نفر بود که به روش مبتنی بر مطالعات علی-مقایسه‌ای برای هر گروه ۶۰ نفر انتخاب شد (فرگوسن و تاکانه، ۱۹۹۸؛ سرمد و همکاران، ۱۴۰۳). انتخاب نمونه‌ها به روش هدفمند و در دسترس انجام شد و دلیل انتخاب این روش، مشخص بودن هدف جامعه آماری و همگن‌سازی گروه‌ها بود. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل تاهل، حداقل تحصیلات سیکل، عدم ابتلا به هر نوع بیماری جسمانی یا روانی و رضایت کامل شرکت در پژوهش بود. مردان چندهمسر نیز از میان مراجعان مراکز مشاوره و مراجعه‌کنندگان به دفاتر ثبت ازدواج و طلاق شهر تبریز برای ازدواج مجدد انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف بررسی شد و از آنجا که توزیع داده‌ها نرمال بود، از روش تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) برای بررسی تفاوت‌های بین گروه‌ها استفاده شد. همچنین، از روش‌های آمار توصیفی مانند دامنه تغییرات نمره‌ها، میانگین و انحراف معیار برای ارائه اطلاعات توصیفی متغیرهای مورد مطالعه استفاده گردید. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ انجام شد.

(ب) ابزار

پرسشنامه سرشت و منش کلونینجر^۱ (TCI-125): این پرسشنامه توسط رابرت کلونینجر در سال ۱۹۹۴ و به روش مداد-کاغذی طراحی شده است. این ابزار با هدف کارایی بیشتر، از نسخه اولیه TCI که شامل ۲۲۰ گویه بود، ساخته شده است. پرسشنامه شامل چهار مقیاس سرشتی نوجویی (NS)، آسیب‌پرهیزی (HA)، وابستگی به پاداش (RD) و پشتکار (P) و سه مقیاس منشی خودراهبری (O)، همکاری (SD) و خودفراروی (ST) با ۱۲۵ سؤال است که آزمودنی با پاسخ صحیح و غلط آن‌ها را تکمیل می‌کند. کلونینجر

و همکاران (۱۹۹۳) روایی پرسشنامه را مطلوب گزارش کردند و همچنین پایایی مؤلفه‌ها را به روش آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۷۵ تا ۰/۸۸ گزارش کردند که این مقدار مطلوب گزارش شده است. این آزمون به‌طور گسترده در بررسی مبانی عصب‌زیستی شخصیت استفاده شده و همراه با سایر ابزارهای تکنولوژیک مانند تصویربرداری عصبی ساختاری، تصویربرداری عصبی-مولکولی و ابزارهای ژنتیک به کار رفته است (کلونینجر، ۲۰۲۰). این ابزار نخستین بار توسط کاویانی در ایران استفاده شد. ابتدا از سوی دو منبع مستقل ترجمه شد و نسخه‌های ترجمه‌شده توسط دو روانشناس بالینی بازخوانی شدند. در نهایت، یک استاد زبان انگلیسی ترجمه‌ها را با متن اصلی مقایسه کرده و نسخه نهایی تهیه شد (کاویانی و پورناصح، ۱۳۸۴). دامنه ضریب آلفا از ۰/۴۴ (پشتکار) تا ۰/۸۱ (خودفراروی) متغیر بوده است. میانگین ضریب آلفا ۰/۶۸ و ضریب آلفای کل آزمون ۰/۷۴ گزارش شده است (کاویانی و پورناصح، ۱۳۸۴). پایایی به دست آمده در این پژوهش برای خرده مقیاس نوجویی ۰/۸۲، آسیب‌پرهیزی ۰/۸۰، وابستگی به پاداش ۰/۸۱، پشتکار، ۰/۷۱، همکاری ۰/۷۸، خودراهبری ۰/۷۹ و خودفراروی نیز ۰/۸۰ بود.

یافته‌ها

در مجموع، نمونه پژوهش شامل ۱۲۰ مرد متأهل بود که به‌صورت مساوی در دو گروه ۶۰ نفره مردان چندهمسر و مردان تک‌همسر در نظر گرفته شدند. از نظر سن، بیشترین تعداد شرکت‌کنندگان در هر دو گروه در بازه سنی ۲۰ تا ۴۰ سال قرار داشتند. کمترین فراوانی نیز مربوط به بازه سنی بالای ۶۱ سال بود که در هر گروه ۴ نفر را شامل می‌شد. از نظر سطح تحصیلات، بیشترین تعداد مردان چندهمسر (۳۰ نفر) دارای مدرک دیپلم یا فوق‌دیپلم بودند، در حالی که ۲۲ نفر دارای مدرک لیسانس و ۸ نفر دارای تحصیلات در سطح سیکل بودند. در گروه مردان تک‌همسر، ۳۵ نفر دارای مدرک لیسانس، ۱۹ نفر دارای دیپلم یا فوق‌دیپلم، و ۶ نفر دارای تحصیلات سیکل بودند. از نظر مدت زمان ازدواج، در هر دو گروه بیشترین تعداد شرکت‌کنندگان (۴۸ نفر در گروه چندهمسر و ۵۰ نفر در گروه تک‌همسر) بین ۱۶ تا ۳۰ سال از زندگی مشترکشان گذشته بود. کمترین تعداد شرکت‌کنندگان (۵ نفر در هر گروه) نیز بیش از ۳۱ سال از ازدواجشان

^۱. Temperament and character inventory

گذشته بود. از نظر وضعیت اشتغال نیز در گروه مردان چندهمسر، ۵۱ نفر شاغل و ۹ نفر بدون شغل بودند، در حالی که در گروه مردان تک‌همسر ۴۸ نفر شاغل و ۱۲ نفر بدون شغل بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای وابسته دو گروه در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای وابسته در گروه‌های مورد مطالعه

متغیر	چندهمسر (n=۶۰)				تک‌همسر (n=۶۰)			
	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
نوجویی	۱۲/۴۳	۴/۷۵	-۰/۷۷	-۰/۹۳	۵/۵۷	۲/۳۸	۰/۷۴	-۰/۰۴
آسیب پرهیزی	۵/۳۷	۲/۴۱	۱/۵۴	۱/۸۸	۶/۶۳	۳/۵۹	۰/۷۴	-۰/۳۷
وابستگی به پاداش	۵/۰۷	۴/۳۶	۰/۵۹	-۰/۶۰	۶/۰۷	۳/۸۶	۰/۱۹	-۱/۷۲
پشتکار	۲/۵۷	۱/۵۳	-۰/۳۹	-۱/۰۶	۳/۷۷	۱/۵۶	-۰/۷۷	-۱/۱۰
همکاری	۹/۹۷	۹/۳۶	۰/۴۸	-۱/۵۳	۱۴/۷۳	۴/۷۰	۰/۷۶	-۰/۹۳
خودراهبری	۱۳/۵۰	۶/۲۵	۰/۴۲	-۱/۳۷	۱۸/۳۰	۳/۱۹	-۰/۵۰	۱/۰۹
خودفراروی	۶/۷۷	۳/۵۶	۱/۱۲	۰/۳۹	۶/۳۷	۲/۵۶	۱/۲۹	۱/۰۱

پیش فرض همگنی واریانس‌ها نشان داد از مفروضه همگنی واریانس‌ها تخطی نشده است؛ چون مقادیر آزمون لوین برای عوامل سرشتی و منشی بیش از مقدار ملاک ۰/۰۵ است. همچنین نتایج آزمون کرویت بارتلت نیز نشان داد که بین متغیرهای وابسته همبستگی متعارف وجود دارد ($p < ۰/۰۱$)، $\chi^2 = ۷۸۰/۴۲$. با این حال نتایج آزمون M باکس نشان داد که پیش فرض همگنی ماتریس‌های واریانس-کوواریانس محقق نشده است ($p < ۰/۰۱$)، $F = ۱۰/۴۰$. فلذا هنگام گزارش نتایج تحلیل واریانس چند متغیره باید به نتایج اثر پیلائی استناد کرد.

مندرجات جدول ۱ نشان می‌دهد میانگین نمرات نوجویی و خودفراروی در مردان چندهمسر بیشتر از مردان تک‌همسر بوده و میانگین نمرات آسیب پرهیزی، وابستگی به پاداش، پشتکار، همکاری و خودراهبری در مردان تک‌همسر بیشتر از مردان چندهمسر است؛ برای بررسی معناداری این تفاوت‌ها، از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شده است. پیش از استفاده از تحلیل واریانس چند متغیره، ابتدا پیش فرض‌های لازم برای استفاده از آن مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها نشان داد پیش فرض نرمال بودن توزیع در هر دو گروه محقق شده است ($p > ۰/۰۵$). نتایج آزمون لوین نیز برای بررسی

جدول ۲. تحلیل واریانس چند متغیره در ترکیب متغیرهای وابسته در گروه‌ها

منبع تغییر	تست	مقدار	شاخص تحلیل واریانس	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	سطح معنی داری	اندازه اثر	توان آزمون
گروه	اثر پیلائی	۰/۶۱	۲۴/۷۷	۷	۱۱۲	<۰/۰۰۱	۰/۶۱	۱/۰۰

کند. در مرحله بعد، برای بررسی تفاوت معنادار گروه‌ها در هر یک از متغیرها، از تحلیل واریانس تک متغیره استفاده شد.

نتایج تحلیل واریانس چند متغیره (جدول ۲) نشان می‌دهد که دو گروه مردان چند همسر و تک‌همسر در ترکیب متغیرهای وابسته (عوامل سرشتی و منشی) تفاوت معناداری دارند. زیرا F محاسبه شده برای اثر پیلائی (۲۴/۷۷) در سطح $P > ۰/۰۱$ معنادار بوده و این نشان می‌دهد که گروه‌ها حداقل در یکی از متغیرهای وابسته با هم تفاوت معناداری دارند. علاوه بر این، با توجه به ضریب اتا محاسبه شده، می‌توان بیان کرد که تفاوت گروه‌های مورد مطالعه قادر است ۶۱٪ از واریانس متغیر ترکیبی را تبیین

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس تک متغیره برای بررسی تفاوت گروه‌ها در متغیرهای وابسته

متغیر	مجموع مجذورها	درجه آزادی	میانگین مجذورها	شاخص تحلیل واریانس	سطح معنی داری	اندازه اثر
نوجویی	۱۴۱۴/۵۳	۱	۱۴۱۴/۵۳	۱۰۰/۲۲	<۰/۰۰۱	۰/۴۶
آسیب‌پرهیزی	۴۸/۱۳	۱	۴۸/۱۳	۵/۱۴	۰/۰۲۵	۰/۰۴
وابستگی به پاداش	۳۰/۰۰	۱	۳۰/۰۰	۱/۷۷	۰/۱۸۶	۰/۰۲
پشتکار	۴۳/۲۰	۱	۴۳/۲۰	۱۸/۱۱	<۰/۰۰۱	۰/۱۳
همکاری	۶۸۱/۶۳	۱	۶۸۱/۶۳	۱۲/۴۳	۰/۰۰۱	۰/۱۰
خود راهبری	۶۹۱/۲۰	۱	۶۹۱/۲۰	۲۸/۰۵	<۰/۰۰۱	۰/۱۹
خود فراروی	۴/۸۰	۱	۴/۸۰	۰/۵۰	۰/۴۸۱	۰/۰۰

برون‌دادهای تحلیل واریانس تک متغیره (جدول ۳) نشان می‌دهد گروه‌های مورد مطالعه در نوجویی ($F=100/22$, $p<0/01$)، آسیب‌پرهیزی ($F=5/14$, $p<0/05$)، پشتکار ($F=18/11$, $p<0/01$)، همکاری ($F=12/43$, $p<0/01$) و خودراهبری ($F=28/05$, $p<0/01$) با هم تفاوت معنادار دارند. با این حال از نظر وابستگی به پاداش ($F=1/77$, $p>0/05$) و خودفراروی ($F=0/50$, $p>0/05$) بین گروه‌های مورد مطالعه تفاوت معناداری وجود ندارد. از طرفی با توجه به میانگین نمرات گروه‌ها در این متغیرها (جدول ۱) ملاحظه می‌شود مردان چند همسر در مقایسه با مردان تک همسر نوجویی بیشتری داشته و از آسیب‌پرهیزی، پشتکار، همکاری و خودراهبری کمتری برخوردارند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف مقایسه عوامل سرشتی و منشی بر اساس مدل کلونیجر در مردان چندهمسر و تک‌همسر در استان آذربایجان شرقی انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی نوجویی، آسیب‌پرهیزی، پشتکار، همکاری و خودراهبری مردان چندهمسر و تک‌همسر تفاوت وجود دارد. می‌توان گفت این پژوهش در راستای گستردن طیف علم در حوزه مطالعات شخصیت و رفتارهای انسانی است؛ بدین صورت که در ادامه اندک پژوهش‌های داخلی و دیگر پژوهش‌های خارجی مانند کرامر و همکاران، (۲۰۲۱)، الکریناوی (۲۰۱۲)، اولت و ون‌گیلدر، (۲۰۲۰)، قنبری و همکاران، (۲۰۲۱)، هاشمی، (۲۰۱۷) و سایر پژوهش‌ها که متمرکز بر وقایع تاثیرگذار و تاثیرپذیر از ویژگی‌های شخصیتی انسان خردمند و شیوه‌های همسرگزینی هستند قرار می‌گیرد. در این میان، همسویی نتایج مطالعه حاضر با اغلب پژوهش‌های پیشین، مؤید آن است که الگوهای

¹. Risky behavior

شخصیتی به‌مثابه زیرساخت‌های روان‌زیستی، نقشی تعیین‌کننده در سبک‌های همسرگزینی و پایداری روابط زناشویی ایفا می‌کنند؛ هرچند بروز برخی ناهمخوانی‌ها، متأثر از تفاوت‌های فرهنگی، بافتی و روشی مطالعات، امری محتمل و تبیین‌پذیر است.

در علم روانشناسی هیچ صفتی مطلقاً ژنتیکی یا مطلقاً اکتسابی نیست؛ یعنی پدیده‌های روانی از ترکیب ژن و تقویت ایجاد می‌شود و به‌طور قطعی نمی‌توان باوجود نمره‌ای بالا یا پایین حدسی در مورد قطعیت وقوع یک رفتار گفت. اما طبیعتاً برای فردی با آمادگی ژنتیکی بیشتر، اکتساب مهارت یا سبک زندگی مربوط سهل‌الوصول‌تر است. تحلیل‌های آماری نشان دادند میانگین نمره مردان تک‌همسر در عوامل آسیب‌پرهیزی، پشتکار، همکاری و خودراهبری بیشتر از مردان چندهمسر و میانگین نمره مردان چند همسر در عامل نوجویی بیشتر از مردان تک‌همسر است. در نخستین یافته، مطابق با تحلیل‌های آماری مشاهده شد که میانگین نمره نوجویی در مردان چندهمسر نسبت به مردان تک‌همسر به شکل معنی‌داری بسیار بیشتر است. چنان‌که ذکر شد این عامل به‌صورت زیستی باعث ایجاد صفاتی در موجودات زده‌بالا تر و انسان‌ها می‌شود که نمره بالا در این ویژگی نشان‌دهنده تحریک و هیجان‌پذیری در این افراد است که میل چندانی به یکنواختی ندارند، احتمال دارد در تصمیم‌گیری‌های خود تابع هیجان باشند و نه منطق و رفتارهای پرخطر^۱ انجام دهند. فقدان سطوح پاداش اجتماعی و عادی شدن رابطه جاری در بستر یک جامعه سنتی باوجود عامل لذت جویی باعث تبدیل‌شدن این گرایش‌ها به آسیب‌های اجتماعی می‌شود. انتقال دوپامین نقش مهمی در سیستم تقویتی مغز دارد. مطالعات ژن‌های سیستم دوپامین را شناسایی کرده‌اند که انواع چندشکلی آن‌ها با شدت

ویژگی‌های روانشناختی مرتبط است که منعکس‌کننده تمایل به شکل‌گیری رفتارهایی هستند که با تکانشگری و نیاز به تحریک اضافی مشخص می‌شود (شولتز، ۲۰۲۴). نوجویی بالا، همواره رضایت زناشویی پایین و سازگاری زناشویی پایین (از تورک و همکاران، ۲۰۲۰؛ احمدی چگنی و همکاران، ۱۴۰۱) را به دنبال داشته است. تبیین این یافته در جامعه متمدن به شکل چندهمسری و در نگرش فرگشتی به صورت رفتارهای جنسی کوتاه‌مدت برداشت می‌شوند. در نگرش فرگشتی تولیدمثل مرد وابسته به این عامل است که چقدر در دستیابی به بهترین ماده‌ها توانمندی دارند. از این منظر، نظریه تکامل داروین رفتارهای جفت شدن را با شناسایی دو فرآیند تعیین‌کننده توضیح می‌دهد: ترجیح یک شریک خاص و مبارزه برای آن شریک (باس، ۲۰۰۷؛ والتر و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، روانشناسی تکاملی به دنبال شناسایی مکانیسم‌های روانشناختی اساسی تکامل است که نه تنها انعطاف‌پذیری فوق‌العاده رفتار انسان را توضیح می‌دهد، بلکه استراتژی‌های جفت شدن فعال ایجادشده توسط مردان و زنان را نیز توضیح می‌دهد (کابرا-گارسیا و گومز، ۲۰۱۴). پیرو همین موضوع و عطف توجه به پایین بودن مولفه آسیب‌پرهیزی و پیشینه تحقیقاتی (کلونینجر، ۱۹۸۶؛ میتونن و همکاران، ۲۰۰۷) افراد چندهمسر، تمایل بیشتری به چندزنی به دلیل خستگی زودتر از شرایط موجود نسبت به مردان تک‌همسر دارند و توانایی ایجاد بهزیستی روانی در یک رابطه پایدار را ندارند. این یافته با نتایج تحقیق پروتا (۲۰۲۱)، از تورک و همکاران (۲۰۲۰)، آکر و همکاران، (۲۰۱۸)، کاستا و همکاران، (۲۰۱۵) و اسمیت و شکل‌فورد (۲۰۰۸) همسو است.

همچنین یافته دیگر این پژوهش بدین شرح است که مردان تک‌همسر به شکل معنی‌داری نمره آسیب‌پرهیزی بیشتری از مردان چندهمسر داشتند. با نگاه روانشناختی مبتنی بر بافتار محیط پژوهش و تکیه بر نظریه زیستی شخصیت کلونینجر می‌توان گفت که ایجاد یک نقش جدید به‌عنوان همسر در جامعه امروزی آذربایجان شرقی از سوی مردان چه غیرعلنی و چه آشکارا موضوعی است که می‌تواند در نگاه سایرین امری بسیار قبیح و ناپسند باشد و به سرزنش‌ها و توهین منجر شود؛ لذا چنین اقدامی، جرئت مندی بسیار بالاتری نسبت به هنجار جامعه می‌طلبد. اجتناب از آسیب با ویژگی‌های اجتنابی منفعل مانند افکار بدبینانه در مورد مشکلات احتمالی آینده، ترس از عدم اطمینان و احساس شرمندگی از غریبه‌ها مشخص می‌

شود (آرکار و همکاران ۲۰۰۵). نمره بالای مردان تک‌همسر-در مقایسه با گروه چندهمسر- در مولفه آسیب‌پرهیزی نشان‌دهنده مضطرب بودن، خجالتی و خسته‌کننده بودن این افراد می‌تواند باشد، لذا می‌توان گفت این افراد نه تنها قدرت برقراری رابطه جدید -چه پنهان و چه آشکار- را ندارند، حتی مطابق با نگرش فرگشتی مردان مطلوبی هم برای برقراری رابطه برای فرزندآوری و پدری نیستند. همچنین از نقطه‌نظری دیگر می‌توان گفت که نمره مردان چندهمسر نسبت به گروه تک‌همسر بالاتر است. در تبیین این بخش از یافته ابتدا لازم به ذکر است که نمره مقیاس برون‌گرایی نثو با سطح اجتناب‌ورزی از آسیب در نظریه کلونینجر نیز رابطه منفی دارد (کلونینجر، ۲۰۰۶؛ مظلوم زاده، ۱۴۰۰)؛ در نتیجه مردانی که در خرده مقیاس روان‌رنجوری نمره پایین و برون‌گرایی نمره زیادی گرفتند حتی صرف‌نظر از این که رضایت زناشویی مطلوبی دارند یا نه، بیشتر درگیر خیانت می‌شوند؛ در نتیجه می‌توان گفت یافته نظری این پژوهش با یافته آکر و همکاران (۲۰۱۸)، کلونینجر و همکاران (۲۰۰۶ و ۱۹۹۸) و بیرتن دویکرز و همکاران، (۲۰۲۰) همسو است و به لحاظ آماری با نتیجه پژوهش کاستا و همکاران، (۲۰۱۵) تفاوت دارد که با توجه به شرایط جغرافیایی می‌توان گفت در ایران مردان با آسیب‌پرهیزی پایین، بیشتر تمایل و پتانسیل برای هرگونه رابطه خارج از تعهد قبلی را دارند.

در این پژوهش مشاهده شد که نمره پشتکار مردان تک‌همسر از مردان چندهمسر به شکل معنی‌داری بیشتر بود. این یافته به لحاظ نظری نیز همسو با یافته اول (سطح بالای نمره نوجویی در مردان چندهمسر) بود. تیپ‌های انسان شکل‌های بسیاری دارد. پشتکار، یک بعد کنش انسانی است که امکان حفظ رفتار را فراهم می‌کند (گارسیا و همکاران، ۲۰۲۰). مردان تک‌همسر در روابط شخصی یا کاری خود بسیار متعهدانه عمل می‌کنند و در حفظ این روابط تداوم بسیاری دارند. همچنین این افراد در روابط خود بسیار باوجدان رفتار می‌کنند و این وجدان مانع برهم خوردن زندگی زناشویی آن‌ها می‌شود. مطالعات نیز نشان می‌دهند که افراد با نوجویی پایین و پشتکار بالا راحت‌تر می‌توانند در یک رابطه بمانند (آکر و همکاران، ۲۰۱۹). فرد با پشتکار بالا در روابط شغلی و زندگی به تعهدات خویش بهتر عمل می‌کند و از نظر اجتماعی و اقتصادی فرد موفق‌تر و شادتری خواهد بود؛ اما متقابلاً در افراد چندهمسر با نمره پایین، ناتمام رهاسازی کارها و عدم تعهد، می‌تواند منجر به عدم رضایت از زندگی شود (گارسیا و

همکاران، ۲۰۱۲). این که گارسیا و همکاران (۲۰۲۰) اظهار داشتند که پشتکار ممکن است تأثیر مستقیمی بر رضایت از زندگی داشته باشد، از نتایج این پژوهش هم حمایت می‌کند. ولی افراد باپشتکار پایین نه تنها در یک تعهد زناشویی، بلکه در حوزه شغلی هم مرتب از این شاخه به آن شاخه پریدن دارند، مهارت‌های زیادی را به شکل ناقص کسب می‌کنند و کارهای زیادی شروع می‌کنند و آن را تمام نمی‌کنند و از قوانین پیروی نمی‌کنند (اسلام‌زاده و همکاران، ۲۰۲۲)؛ لذا اوضاع اقتصادی مطلوبی نیز نخواهند داشت و در شغل‌های مقطعی و پروژه‌ای توانمندتر خواهند بود و در نتیجه، یافته سوم که به دست آورده آمده با ادبیات پژوهشی مطابقت دارد.

یافته دیگر پژوهش بدین حالت بود که میانگین نمره همکاری مردان تک‌همسر نیز از مردان چندهمسر به شکل معنی‌داری بیشتر بود. اجتماعی شدن در گروه مردان بیشتر به صورت جهت‌گیری شده مانند تمرکز بر قدرت همکاری است و این رفتارها تحت تأثیر پردازش‌های اجتماعی و موقعیت‌های فردی قرار دارند (اینگلی، ۲۰۰۹). این مردان تمایل به کار گروهی دارند، احساسات دیگران برایشان اهمیت دارد و در نظر دیگران خودخواه و مغرور به نظر نمی‌رسند (پلیسولو و لپین، ۲۰۰۰). نمره همکاری، میزان همدلی، دلسوزی و همانندسازی فرد با دیگران را نشان می‌دهد (یاکسیچ و همکاران، ۲۰۱۵). بعد منشی همکاری دارای مؤلفه‌های پذیرش اجتماعی، همدلی، یاری‌رساندن، شفقت و اصول مربوط به عدالت است (کلونینجر و شراکیک، ۲۰۰۸)، پیرو همین امر می‌توان تبیین کرد که مردانی که با نمره بالای همکاری، گروه اصلی را خانواده تلقی می‌کنند و اهداف گروه را اهداف خود می‌دانند، تغییر شکل خانواده با وارد کردن یک عضو جدید را به نفع منافع گروه نمی‌دانند و همان‌طور که البدور و همکارانش (۲۰۰۲) ذکر کرده‌اند، امروزه چندهمسری نوعی بدکارکردی سیستماتیک عمده‌ای را در خانواده شکل می‌دهد و چالشی بزرگ برای حس اعتماد، امنیت و اعتماد به نفس یک‌به‌یک اعضای خانواده ایجاد می‌کند.

در نهایت دیده شد نمره مولفه خودراهبری در مردان تک‌همسر به شکل معنی‌داری بیشتر از مردان چندهمسر بود. جنبه تاب‌آوری خودراهبری، نگرش هدفمند و مسئولیت‌پذیری نیز به‌طور مثبت با کیفیت زندگی بالاتر و تجربه کمتر مشکلات خود انگیزشی و حل مسئله مرتبط است (بیرتن دویکرز و همکاران، ۲۰۲۰؛ ازتورک و همکاران، ۲۰۲۰). چون نمره

خودراهبری بالا معمولاً با ویژگی مانند هدفمند بودن، متکی و با اعتمادبه‌نفس بودن، نسبت به نگرش و گرایش‌های دیگران آگاه بودن و توانایی برطرف کردن نیاز دیگران همراه است (گارسیا، ۲۰۱۲)، در نتیجه افراد می‌توانند برای مسائل و مشکلات راه حل ارائه بدهند. در مقابل مردان با خودراهبری پایین مسئولیت‌پذیری کمتری دارند و مقابل تقویت‌های محیطی جدید سست‌تر عمل می‌کنند. رضایت جنسی پایین در این گروه یک عامل خطر به حساب می‌آید که در این رابطه متکی بر انگیزه‌های بیرونی هستند و این افراد شریک جنسی خود را مقصر عدم رضایت زناشویی خود می‌دانند؛ به همین دلیل مطابق با همین زمینه ذهنی به دنبال شرکای جدید هستند و عاطفه مثبتی تجربه نمی‌کنند (بیرتن دویکرز و همکاران، ۲۰۲۰، گارسیا و همکاران، ۲۰۱۲).

با این حال تفاوت معنی‌داری در میانگین نمرات وابستگی به پاداش و خود فراوری در این دو گروه دیده نشد. عامل وابستگی به پاداش، می‌تواند وفاداری به کسب تقویت بیرونی در نظر گرفته شود که افراد میل به تکرار رفتار و پاداش قبلی را دارند، بنابراین در روابط زناشویی علاوه بر تعهد مردان، میل به کسب رضایت جنسی مطابق با الگوی تک‌همسری و چندهمسری مشاهده می‌شود که در واقع در چارچوب تکاملی موضوع تعهد و عدم تعهد برای مرد لزوماً برای مردان پاداش منجر به بقایی نخواهد داشت. فراوری نیز گرایش‌های تعالی‌یابی و معنویت‌یابی است. عوامل منشی عامل‌های متأثر از پدیده‌های بوم‌شناختی هستند. با توجه به این که تظاهرات این ویژگی‌ها در هر فرهنگ و اجتماعی متفاوت است، ساختار فرهنگی استان آذربایجان شرقی ممکن است نسبت به سایر نقاط کشور و یا جهان تجارب اوج و روحانی متفاوت‌تری داشته باشد.

از محدودیت‌های این پژوهش باید به نمونه‌گیری اشاره کرد. نمونه‌گیری این پژوهش از خردادماه ۱۴۰۲ تا مردادماه ۱۴۰۳ (قریب به ۱۶ ماه) به طول انجامید. اگرچه چندهمسری یک عمل معمول و قانونی است اما همه برای صحبت در مورد آن گشودگی لازم برای امور پژوهشی را ندارند. همچنین پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه انجام شده و تمامی پژوهش‌های به این شکل محدودیت سطحی از اعتماد به پاسخ‌های شرکت‌کنندگان را دارد. در پایان با توجه به نتایج کاملاً بدیع این پژوهش و اهمیت موضوع آن، پیشنهادهای زیر که با توجه به نتایج برخاسته از این تحقیق و یافته‌های آن می‌باشد، ارائه می‌شود:

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد امیر معروف صوفیان در رشته روانشناسی عمومی در دانشگاه تبریز با کد اخلاق IR.TABRIZU.REC.1402.112 از کمیته سازمانی اخلاق در پژوهش‌های زیست پزشکی دانشگاه تبریز با راهنمایی دکتر منصور بیرامی و مشاوره دکتر عباس بخشی پور رودسری است. مجوزهای لازم جهت انجام پژوهش از سوی دانشگاه تأیید و صادر شده است. در این پژوهش اطلاعات پس از تکمیل فرم رضایت توسط شرکت کنندگان جمع‌آوری گردید. همچنین به شرکت کنندگان درباره رازداری و ارائه نتایج بدون مشخصات اطمینان خاطر داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: این مقاله از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده دوم و به راهنمایی نویسنده اول و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: گروه نویسندگان از همه مراکز مشاوره و روان‌درمانی، اداره ثبت احوال، کمیته اخلاق پزشکی دانشگاه تبریز و همه شرکت کنندگان گران‌قدری که ما را در این مسیر یاری نمودند تشکر می‌کند.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند به ادامه پژوهش‌های علم روانشناسی در این حوزه کمک کنند. در واقع، ارتباط‌های سطحی و موضوعی با خیانت می‌تواند توسعه نظری این پدیده را تسهیل کند، زیرا شناسایی متغیرهای توضیح داده‌شده که می‌تواند در چارچوب‌های علی در تحقیقات آینده مورد بررسی قرار گیرند، آسان‌تر می‌شود. به‌عنوان مثال، نمره آسیب‌پذیری در این پژوهش ارتباط قوی با روابط موازی داشت که در برخی پژوهش‌های سابق نتایج به گونه دیگری هم دیده شده بود (کاستا و همکاران، ۲۰۱۵). چنین بینش‌هایی هم از لحاظ نظری حائز اهمیت هستند، چرا که به حل تناقض‌های موجود در ادبیات پژوهش کمک می‌کنند، و هم از جنبه کاربردی می‌تواند مبنایی برای طراحی مداخلات بالینی هدفمند در خانواده‌درمانی باشند، به ویژه در مواردی که چالش‌های تعهد و وفاداری مطرح است.

ابتدا با توجه به محدودیت پژوهش مبتنی بر استفاده از پرسشنامه به‌عنوان ابزار پژوهش که ممکن است منجر به ایجاد سوگیری شود و همه افراد جامعه توانایی بهره‌مندی از آن را نداشته باشند، پیشنهاد می‌شود تا در پژوهش‌های بعدی از مصاحبه بالینی هم استفاده شود. همچنین با توجه به محدودیت پژوهش به دلیل مبتنی بر فرهنگ بودن موضوع که دست‌یابی به جامعه آماری را بسیار دشوار ساخته است، پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات دیگر گروه‌های جمعیتی که از عهد به شریک زندگی خود به نحو دیگری خارج شده‌اند و همچنین در سایر نقاط کشورمان مورد بررسی قرار گیرند تا قدرت تعمیم‌پذیری یافته‌ها افزایش یابد. به‌عنوان یک راهبرد کلیدی، پیشنهاد می‌شود متولیان امور خانواده و سیاست‌گذاران اجتماعی، نقش عوامل سرشتی (مانند ویژگی‌های شخصیتی) و منشی (مانند ارزش‌ها و باورهای فردی/ تربیتی) را در برنامه‌های پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مرتبط با پیمان‌شکنی لحاظ کنند. این رویکرد می‌تواند به طراحی مداخلات هدفمندتر و مؤثرتری بینجامد که نه تنها به کاهش رفتارهای پیمان‌شکنانه کمک می‌کند، بلکه سلامت روانی و اجتماعی خانواده‌ها را نیز ارتقا می‌بخشد.

منابع

References

احمدی چگنی، سحر، سپهوندی، محمدعلی و میردیریکوند، فضل‌الله. (۱۴۰۱). پیش‌بینی رفتارهای جنسی پرخطر براساس هیجان‌خواهی و هوش اخلاقی با میانجی‌گری تنظیم هیجان و استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۱۷ (۶۶)، ۱-۱۲.

<https://doi.org/10.22034/jmpr.2022.15283>

بشرپور، سجاد، استیری، سپیده. (۱۴۰۲). پیش‌بینی آمادگی ازدواج بر اساس مدل هویت، صمیمیت، تمایل به ازدواج و خوش‌بینی. خانواده‌پژوهی، ۴ (۱۹)، ۵۵۳-۵۶۶.

<https://doi.org/10.48308/jfr.19.4.553>

ترابی، فاطمه و سروانی، کاظم. (۱۴۰۲). مالکیت مسکن و ترجیح زمان‌گذار به والدینی در ایران. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران.

<https://doi.org/10.22034/jpai.2023.2004486.1291>

حاضری، علی‌محمد و محمدی، نعیم. (۱۳۹۱). تحلیل جامعه‌شناختی تنوع جنبش زنان در کشورهای اسلامی منطقه خاورمیانه. مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۶ (۲)، ۳۰-۵۳.

<https://dori.net/dor/20.1001.1.20083653.1391.6.2.2.6>

رشوند سرخکوله، مرجان، وجدانی، فاطمه و لاریجانی، مهسا. (۱۴۰۲). نگرش به نحوه انتخاب همسر در میان دختران دانشجو و عوامل مرتبط با آن. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران.

<https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2019787.1322>

سرمد، زهره، بازرگان، عباس؛ و حجازی، الهه (۱۴۰۳). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری (چاپ ۴۹). نشر آگه.

فرگوسن، جرج اندرو و یوشیو تاکانه (۱۳۹۶). تحلیل آماری در روانشناسی و علوم تربیتی. (ترجمه‌ی علی دلاور و سیامک نقشبندی). تهران: نشر ارسباران. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۸۹).

محمدی، نعیم، و آسکانی، خان‌محمد. (۱۳۹۴). مطالعه سلامت روانی مردان با تاکید بر سنت چندهمسری در شهرستان سرباز. زن در فرهنگ و هنر (پژوهش زنان)، ۷ (۲)، ۲۵۷-۲۶۸.

<https://sid.ir/paper/514317/fa>

مظلوم زاده، قنبری هاشم آبادی، بهرام‌علی، جهانگیری. (۱۴۰۰). رابطه صفات شخصیتی و رضایت از زندگی با نقش میانجی هوش هیجانی. تعالی مشاوره و روان‌درمانی، ۱۰.

<https://ensani.ir/fa/article/download/496006>

Ahmadi Chegeni, S., Sepahvandi, M. and Mirdirivand, F. (2022). Predicting high-risk sexual behaviors via sensation seeking and moral intelligence mediated by emotion regulation and use of social networking sites. *Journal of Modern Psychological Researches*, 17(66), 1-12.

<https://doi.org/10.22034/jmpr.2022.15283>

Aker Altgelt, E. E., Reyes, M. A., French, J. E., Meltzer, A. L., & McNulty, J. K. (2018). Who is sexually faithful? Own and partner personality traits as predictors of infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(4), 600-614. <https://doi.org/10.1177/0265407517743085>

Al-Krenawi (2012). A study of psychological symptoms, family function, marital and life satisfactions of polygamous and monogamous women: The Palestinian case. *International Journal of Social Psychiatry*. 58(1):79-86.

<https://doi.org/10.1177/0020764010387063>

Amare, M., Arndt, C., Mahrt, K., & Mavrotas, G. (2021). Polygynous family structure and child undernutrition in Nigeria. *The Journal of Development Studies*, 57(10), 1640-1661 <https://doi.org/10.1080/00220388.2021.1898591>

André, P., & Dupraz, Y. (2023). Education and polygamy: Evidence from Cameroon. *Journal of Development Economics*, 162, 103068 <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2023.103068>

Arkar, H. (2004). Cloninger'in psikobiyolojik kişilik kuramının Türk örnekleminde sınanması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Arkar, H., Sorias, O., Tunca, Z., Şafak, C., Alkın, T., Akdede, B. B., & Cimilli, C. (2005). Mizaç ve Karakter Envanteri'nin Türkçe formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 16(3), 190-204. <https://trcales.arabpsychology.com/wp-content/uploads/pdf/karakter-envanteri-toad.pdf>

Asselmann, E., & Specht, J. (2020). Taking the ups and downs at the rollercoaster of love: Associations between major life events in the domain of romantic relationships and the Big Five personality traits. *Developmental Psychology*, 56(9), 1803. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/dev0001047>

Ault, M. K., & Van Gilder, B. (2020). Polygamy in the United States: How marginalized religious communities cope with stigmatizing discourses surrounding plural marriage. In *The State of*

- Families (pp. 76-85). Routledge.
<http://dx.doi.org/10.1080/17475759.2015.1048702>
- Basharpour, S. and Estiri, S. (2024). Predicting Marriage Readiness Based on Identity, Intimacy, Desire for Marriage and Optimism Model. *Journal of Family Research*, 19(4), 553-566. [Text in Persian]
[Doi:10.48308/jfr.19.4.553](https://doi.org/10.48308/jfr.19.4.553)
- Beerten-Duijkers, J. C., Vissers, C. T. W., Rinck, M., Barkley, R. A., & Egger, O. I. (2020). Self-directedness positively contributes to resilience and quality of life: findings from a mixed psychiatric sample. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 39(1), 59-76.
<https://doi.org/10.1521/jscp.2020.39.01.002>
- Bernardes, J. (1997). *Family studies: An introduction*. Psychology Press
- Brudek, P., & Kaleta, K. (2023). Marital offence-specific forgiveness as mediator in the relationships between personality traits and marital satisfaction among older couples: Perspectives on Lars Tornstam's theory of gerotranscendence. *Ageing & Society*, 43(1), 161-179
<https://doi.org/10.1017/S0144686X21000465>
- Busk, P. L. (2014). Causal-comparative study. *Wiley StatsRef: Statistics Reference online*, 1-2
<https://doi.org/10.1002/9781118445112.stat06191.pub2>
- Buss, D. M. (1994). Evolutionary psychology: a new paradigm for psychological science. *Psychological Inquiry*, 6(1), 1-30.
https://doi.org/10.1207/s15327965pli0601_1
- Buss, D. M. (2007). La evolución Del deseo. Estrategias del emparejamiento humano. (The Evolution of Desire. Strategies for Human Pairing) Alianza Editorial. Madrid, España.
<https://cir.nii.ac.jp/crid/1130282272037475968>
- Buss, D. M. (2019). Evolutionary psychology: The new science of the mind (6th Ed). Routledge.
- Buss, D. M., & Shackelford, T. K. (1997). Susceptibility to infidelity in the first year of marriage. *Journal of research in personality*, 31(2), 193-221.
<https://doi.org/10.1006/jrpe.1997.2175>
- Cabrera Garcia, V., & Aya Gómez, V. (2014). Limitations of evolutionary theory in explaining marital satisfaction and stability of couple relationships. *International Journal of Psychological Research*, 7(1), 81-93.
http://www.scielo.org.co/scielo.php?pid=S2011-20842014000100008&script=sci_arttext
- Cloninger C. R. (2006). The science of well-being: an integrated approach to mental health and its disorders. *World psychiatry: official journal of the World Psychiatric Association (WPA)*, 5(2), 71-76.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16946938/>
- Cloninger, C. R. (1986). A unified biosocial theory of personality and its role in the development of anxiety states. *Psychiatric developments*, 3(2), 167-226
<https://profiles.wustl.edu/en/publications/a-unified-biosocial-theory-of-personality-and-its-role-in-the-dev-2>
- Cloninger, C. R. Pryzbeck, T.R., Svrakic, D. M. (1991). The Tridimensional Personality Questionnaire: U.S. Normative Data. *Psychological Reports*, 69, 1047-1057.
<https://doi.org/10.2466/pr0.1991.69.3.1047>
- Cloninger, C. R. (2024). C. Robert Cloninger: Mechanisms and conditions by which temperament, character, and personality development can regulate health and well-being. *Genomic Psychiatry*, 1(aop), 1-4.
<https://www.doi.org/10.61373/gp024k.0028>
- Cloninger, C.R., Pryzbeck, T.R., Svrakic, D. M., Wetzel, R.D. (1994). The Temperament and character Inventory (TCI): A guide to its development and use. Center for Psychological of personality, St. Louis, MO.
<https://cir.nii.ac.jp/crid/1370283694389817730>
- Cloninger, C. R. (2013). Person-centered health promotion in chronic disease. *International journal of person centered medicine*, 3(1), 5.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26339469/>
- Cloninger, C.R., Svrakic, D.M. (2008). Personality Disorders. In: Fatemi, S.H., Clayton, P.J. (eds) *The Medical Basis of Psychiatry*. Humana Press.
https://doi.org/10.1007/978-1-59745-252-6_28
- Cloninger, C. R., Svrakic, D. M., & Przybeck, T. R. (1993). A psychobiological model of temperament and character. *Archives of general psychiatry*, 50(12), 975-990.
<https://doi.org/10.1001/archpsyc.1993.01820240059008>
- Cloninger, C. R., & Zwir, I. (2022) *Genetics of human character and temperament*. eLS.
<https://doi.org/10.1002/9780470015902.a0029415>
- Conley, T. D., Ziegler, A., Moors, A. C., Matsick, J. L., & Valentine, B. (2013). A critical examination of popular assumptions about the benefits and outcomes of monogamous relationships. *Personality and Social Psychology Review*, 17(2), 124-141
<https://doi.org/10.1177/1088868312467087>
- Conroy-Beam, D., & Buss, D. M. (2019). Why is age so important in human mating? Evolved age

- preferences and their influences on multiple mating behaviors. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 13(2), 127
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/ebs0000127>
- Costa, Andrea Lorenada, Eglacy C. Sophia, Cíntia Sanches, Hermano Tavares, and Monica L. Zilberman. "Pathological jealousy: Romantic relationship characteristics, emotional and personality aspects, and social adjustment." *Journal of affective disorders* 174 (2015): 38-44
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.11.017>
- Eagly, A. H. (2009). The his and hers of prosocial behavior: An examination of the social psychology of gender. *American Psychologist*, 64(8), 644–658. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.64.8.644>
- Elbedour, S., Onwuegbuzie, A. J., Caridine, C., & Abu-Saad, H. (2002). The effect of polygamous marital structure on behavioral, emotional, and academic adjustment in children: a comprehensive review of the literature. *Clinical child and family psychology review*, 5(4), 255–271.
<https://doi.org/10.1023/a:1020925123016>
- Eley DS, Bansal V, Cloninger CR, Leung J. 2023. Temperament and character in an Australian sample: examining cross-sectional associations of personality with age, sex, and satisfaction with life. *PeerJ* 11:e15342
<https://doi.org/10.7717/peerj.15342>
- Eslamzadeh, M., Bordbar, M. R. F., Ghalibaf, A. M., Modaresi, F., Emadzadeh, M., & Farhoudi, F. (2022). The role of personality traits in following quarantine orders during the COVID-19 pandemic. *International Clinical Psychopharmacology*, 37(4), 173-178
<https://doi.org/10.1097/yic.0000000000000410>
- Ferguson, G. A. (1989). *Statistical analysis in psychology and education*.
- Garcia, D., Lester, N., Cloninger, K.M., Robert Cloninger, C. (2020). Temperament and Character Inventory (TCI). In: Zeigler-Hill, V., Shackelford, T.K. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Springer, Cham.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_91
- Ghanbari, S., Naderiyanfar, M., Jamshidzahi Shahbakhsh, O., & Fazelnia, G. (2021). Investigating Spatial-Physical Consequences of Polygamy Phenomenon in Border Villages of Iran (Case Study: Hirmand County). *Journal of Research and Rural Planning*, 10(2), 1.
<https://doi.org/10.22067/JRRP.V10I2.81501>
- Gutiérrez-Zotes, J. A., Bayón, C., Montserrat, C., Valero, J., Labad, A., Cloninger, C. R., & Fernández-Aranda, F. (2004). Inventario del Temperamento y el Carácter-Revisado (TCI-R). Baremación y datos normativos en una muestra de población general [Temperament and Character Inventory Revised (TCI-R). Standardization and normative data in a general population sample]. *Actas españolas de psiquiatria*, 32(1), 8–15.
<https://cir.nii.ac.jp/crid/1571980074903223680>
- Hashemi, L. (2017). Comparison of attachment styles, early maladaptive schemas in childhood and personality characteristics in men with male monogamy or polygamy
<https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2023.103068>
- Hazeri, A. M. and Mohammadi, N. (2013). A Sociological Analysis on the Diversity of Women's Movements in the Islamic Middle Eastern Countries. *Journal of Iranian Social Studies*, 6(2), 30-53. [Text in Persian]
- Jackson, J. B., Carrese, D. H., & Willoughby, B. J. (2023). The indirect effects of financial conflict on economic strain and marital outcomes among remarried couples. *International Journal of Stress Management*, 30(1), 69
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/str0000277>
- Jain, G. (2019). Significance of marriage as social institution in Indian English writings. *Soc Values Soc*, 1(1), 17-22
<http://doi.org/10.26480/svs.01.2019.17.22>
- Jaksic, N., Aukst-Margetic, B., Rózsa, S., Brajkovic, L., Jovanovic, N., Vuksan-Cusa, B., ... & Jakovljevic, M. (2015). Psychometric properties and factor structure of the Temperament and Character Inventory-Revised (TCI-R) in a Croatian psychiatric outpatient sample. *Comprehensive psychiatry*, 57, 177-186.
<https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2014.10.016>
- Jirjahn, U., & Ottenbacher, M. (2023). Big Five personality traits and sex. *Journal of Population Economics*, 36(2), 549-580
<https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3738836>
- Kaviani, H., & Poor Naseh, M. (2005). Validation of Temperament and Character Inventory (TCI) In Iranian Sample: Normative Data. *Tehran University Medical Journal*, 63(2), 89-98. (In Persian)
<http://tumj.tums.ac.ir/article-1-1033-fa.html>
- Kramer, M., Brown, H., Skinner, A., Anthony, J., & German, P. (2021). Changing living arrangements in the population and their potential effect on the prevalence of mental disorder: findings of the

- Eastern Baltimore Mental Health Survey. In *Psychiatric Epidemiology* (pp. 3-26). Routledge
- Lecuona, O., Suero, M., Wingen, T., & de Rivas, S. (2021). Does "open" rhyme with "special"? Comparing personality, sexual satisfaction, dominance and jealousy of monogamous and non-monogamous practitioners. *Archives of Sexual Behavior*, 50(4), 1537-1549 <https://link.springer.com/article/10.1007/s10508-020-01865-x>
- Lough, T. S. (1999). Energy, agriculture, patriarchy and ecocide. *Human Ecology Review*, 6(2), 100-111. <https://www.jstor.org/stable/24707062>
- Lucas, R. E., & Donnellan, M. B. (2011). Personality development across the life span: longitudinal analyses with a national sample from Germany. *Journal of personality and social psychology*, 101(4), 847 <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0024298>
- Luciano, E. C., & Orth, U. (2017). Transitions in romantic relationships and development of self-esteem. *Journal of personality and Social Psychology*, 112(2), 307 <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/pspp0000109>
- Marcus, A., Begum, P., Alsabahi, L., & Curtis, R. (2019). Between choice and obligation: an exploratory assessment of forced marriage problems and policies among migrants in the United States. *Social Policy and Society*, 18(1), 19-36. <https://doi.org/10.1017/S1474746417000422>
- Mazloomzadeh, M., Mashhadi, A., & Hosseini, S. R. (2022). Prediction of death anxiety through fear of COVID-19, neuroticism, behavioral inhibition system and uncertainty intolerance. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 24(6) https://jfmh.mums.ac.ir/article_21439_4ab56254b7905ffa619721f645b6f602.pdf
- Mazloomzadeh, Mohammad Reza, Ghanbari Hashemabadi, Bahram Ali, Jahangiri, Atefeh. (2022). The Relationship between Personality Characteristics and Life Satisfaction with the Mediating Role of Emotional Intelligence. *Journal of Excellence in counseling and psychotherapy*, 40 (), 88-103. [Text in Persian]. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.25382799.1400.10.4.0.7.5>
- Miettunen, J., Lauronen, E., Kantojärvi, L., Veijola, J., & Joukamaa, M. (2008). Inter-correlations between Cloninger's temperament dimensions— A meta-analysis. *Psychiatry research*, 160(1), 106-114 <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2007.05.003>
- Mohammadi, N., & Askani, K. M. (2015). A study of men's mental health with an emphasis on the tradition of polygamy in Sarbaz city. *Women in Culture and Art (Women's Research)*, 7(2), 257-268. [Text in Persian] <https://sid.ir/paper/514317/fa>
- Neugarten, B. L., Moore, J. W., & Lowe, J. C. (1965). Age norms, age constraints, and adult socialization. *American journal of Sociology*, 70(6), 710-717.
- Öztürk, C. Ş., Arkar, H., & Gökdağ, C. (2020). Are Personality Traits Effective in Marital Adjustment in Couples with Sexual Dysfunction? The Mediating Effect of Sexual Satisfaction. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 31(4). <https://doi.org/10.5080/u23742>
- Pélissolo, A., & Lépine, J. P. (2000). Normative data and factor structure of the Temperament and Character Inventory (TCI) in the French version. *Psychiatry research*, 94(1), 67-76. [https://doi.org/10.1016/S0165-1781\(00\)00127-X](https://doi.org/10.1016/S0165-1781(00)00127-X)
- Perrotta, G. (2021). Clinical evidence in Troilism (Polygamy and Polyamory): definition, psychological profiles and clinical implications. *Int J Sex Reprod Health Care*, 4(1), 073-079 <https://search.crossref.org/?q=10.17352%2Bpeertechn&page=4>
- Rahmanian, M., Zahirinia, M. and Rastegar, Y. (2023). Phenomenological Study of Women's Lived Experience in Polygamous Families. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 21(4), 101135. https://journal.alzahra.ac.ir/article_7467.html?lang=en
- Rashvand Sorkhkoole, M., Vojdani, F. and Larijani, M. (2024). Attitudes toward Spouse Selection among Female Students and Its Correlates. *Journal of Population Association of Iran*, 18(36), 9-50. <https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2019787.1322>
- Rosowsky, E., King, K. D., Coolidge, F. L., Rhoades, C. S., & Segal, D. L. (2012). Marital Satisfaction and Personality Traits in Long-Term Marriages: An Exploratory Study. *Clinical Gerontologist*, 35(2), 77-87. <https://doi.org/10.1080/07317115.2011.639855>
- Santoso, D., & Asnawan, A. (2023). The Phenomenon of Limitation of Polygamy In The Perspective Of Islamic Law And National Law In Indonesia. *Baltic Journal of Law & Politics*, 16(3), 770-778 <http://dx.doi.org/10.24252/mazahibuna.vi.39903>
- Sassler, S., & Lichter, D. T. (2020). Cohabitation and marriage: Complexity and diversity in union-formation patterns. *Journal of Marriage and*

- Family, 82(1), 35-61.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12617>
- Schacht, R., & Kramer, K. L. (2019). Are we monogamous? A review of the evolution of pair-bonding in humans and its contemporary variation cross-culturally. *Frontiers in Ecology and Evolution*, 7, 426706
<https://doi.org/10.3389/fevo.2019.00230>
- Schultz, W. (2024). A dopamine mechanism for reward maximization. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 121(20), e2316658121.
<https://doi.org/10.1073/pnas.2316658121>
- Shahramian, I., Heidari, Z., Mahmoudzadeh-Sagheb, H. R., Moradi, A., & Forghani, F. (2011). Prevalence of HPV infection and high risk HPV genotypes (16, 18), among monogamous and polygamous women, in Zabol, Iran. *Iranian Journal of Public Health*, 40(3), 113
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3481649/>
- Sinai, M., & Peleg, O. (2021). Marital interactions and experiences of women living in polygamy: An exploratory study. *International journal of psychology*, 56(3), 361-377
<https://doi.org/10.1002/ijop.12726>
- Schmitt, D. P., & Shackelford, T. K. (2008). Big Five traits related to short-term mating: From personality to promiscuity across 46 nations. *Evolutionary psychology*, 6(2), 147470490800600204
<https://doi.org/10.1177/147470490800600204>
- Torabi, F. and Saravani, K. (2024). Home Ownership and Preference for the Timing of Transition to Parenthood in Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 18(36), 93-138.
<https://doi.org/10.22034/jpai.2023.2004486.1291>
- Wagner, J., Becker, M., Lüdtke, O., & Trautwein, U. (2015). The first partnership experience and personality development: A propensity score matching study in young adulthood. *Social Psychological and Personality Science*, 6(4), 455-463. <https://doi.org/10.1177/1948550614566092>
- Walter, K. V., Conroy-Beam, D., Buss, D. M., Asao, K., Sorokowska, A., Sorokowski, P, ... & Zupančič, M. (2021). Sex differences in human mate preferences vary across sex ratios. *Proceedings of the Royal Society B*, 288(1955), 20211115.
<https://doi.org/10.1098/rspb.2021.1115>